

Zondag 26 november 2017 – gedachteniszondag

Lezingen: Romeinen 8 : 31 – 39

Mattheüs 24 : 29 – 35

Op deze morgen, eind november is het de laatste zondag van ons kerkelijk jaar. Vanaf volgende week breekt de Adventsperiode aan en richten we ons op de komst van het Licht in de wereld, op het Kerstfeest, het Christus-feest. En nu het kan haast niet anders of we kijken terug. Terug naar het afgelopen jaar, terug naar alles wat daarin gebeurde. En onvermijdelijk, we willen en kunnen niet anders, denken we dan juist op deze zondag aan allen die we dit jaar verloren aan de dood.

Het is haast alsof we een balans opmaken. En de trieste uitkomst lijkt dan die lijst met namen te zijn. Namen met gezichten, handen die we vasthielden, woorden die we nog steeds horen. Ieder met een eigen verhaal, met een eigen geschiedenis.

En het zijn niet alleen hùn namen, het zijn ook die van anderen die hier vandaag niet bij name genoemd worden, maar die wij in ons hart meedragen.

Hopelijk zijn er veel mooie herinneringen en kan dankbaarheid overheersen. En we hoeven dit gedenken niet alléén te doen; juist nu zoeken we –met elkaar- ook Gods aanwezigheid hierin. In het vertrouwen dat al die namen toch in Gods eigen handpalm geschreven staan. Daarom hebben we de naamkaarsen aangestoken met het Licht van de Paaskaars.

Een licht dat voor alles symbool staat voor Gods liefde, in leven en dood, en dat hier zondag aan zondag brandt om ons daar aan te herinneren.

En dan op deze zondag horen we die angstaanjagende beelden uit Jezus' rede over de laatste dingen. Tekens aan zon, maan en sterren, volkeren die angstig zijn voor het geweld van de zee en wat er met de wereld zal gebeuren.

Vooral in het gedeelte dat aan onze lezing voorafgaat staat ook veel gruwelijks. Oorlogen en geruchten van oorlogen. Koninkrijk zal opstaan tegen koninkrijk. Er zullen hongersnoden zijn, en de aarde zal beven. Dan zal het einde nabij zijn. Veel mensen herkennen in die tekenen juist onze eigen tijd. Zoveel geweld, zoveel bedreiging, zoveel mensen op de vlucht.

Ook de lezers voor wie Mattheüs schrijft herkenden die woorden. Het zijn christenen van de tweede en derde generatie. En zij ervaren de verdrukkingen waarover Jezus spreekt dagelijks aan den lijve.

Ze werden geminacht en gehaat. Ze werden vervolgd en terechtgesteld op de pleinen van dorpen en steden.

Het was donker om hen heen. Alsof de zon verduisterd was, en de maan geen licht meer gaf. Juist zij zullen, in hun zorg en angst, houvast en troost hebben gevonden in de woorden van Jezus.

En juist zij ook zullen zich getroost hebben geweten door de belofte.

Want laten we niet vergeten om daarop het volle licht te laten vallen:

al die donkere beelden die voor mensen van alle tijden zo herkenbaar zijn, ze lopen uit op de belofte van de vijgenboom.

Als de takken uitlopen en in blad schieten, weet dan dat de zomer in aantocht is. Die eerste volgelingen van Jezus moet dat als muziek in de oren hebben geklonken.

Er komt een einde aan de verdrukkingen waaraan we worden blootgesteld. Ooit zullen dood en verdriet niet meer. De belofte van de vijgenboom is de belofte dat het donker zal wijken en het weer zomer zal worden. Juist daarin kunnen de woorden van Jezus ons vanmorgen ook aanspreken. Want de ervaring dat het leven donker kan zijn, is al even universeel als de beelden die worden gebruikt.

Als dat wat je het allerliefst is door je vingers dreigt heen te glippen. Uit alle macht probeer je vast te houden, maar het lijkt wel zand. Hoe harder je knijpt, hoe meer je verliest. Dan is het donker. Of als je niet meer weet hoe het verder moet. Met je werk of met je man of je vrouw. Met je kind misschien wel. Als je plotseling wordt geconfronteerd met grote vragen. Of als het leven je beschadigd heeft en de herinnering maar niet wil verdwijnen. Dan kan het donker zijn.

Als we de tekenen van de tijd om ons heen zien. Als zich boven ons eigen leven zwarte wolken samenvakken. Dan zoeken we houvast en dat houvast kunnen we misschien vandaag wel vinden in de woorden van Paulus, die we hebben gehoord.

Wat mij zo raakt in die tekst is een zekere zorgeloosheid van Paulus. Hij schrijft: Als God voor ons is, wie en wat zal tegen ons zijn? Hoe zal God die zijn eigen Zoon niet heeft gespaard maar omwille van ons allen heeft prijsgegeven, met hem ook niet alles schenken?

Want als God ons samen met Jezus alles schenkt, waar tobben we dan nog over? Maakt u geen zorgen voor de dag van morgen, zo lijkt Paulus te zeggen. Wat een heerlijke geruststellende woorden. Maar tegelijk heb ik het toch ook wel moeilijk met die woorden. Want als we om ons heen kijken, ons eigen leven bezien, dan is het toch niet zo dat mensen die geloven altijd geluk hebben en zonder zorgen zijn in het leven?

Ook christenen worden getroffen worden door ziekte, verdriet. Dan is die tekst van Paulus wel mooi , maar niet gemakkelijk. Toch heeft Paulus enig recht van spreken. Hij heeft het een en ander meegemaakt. Hij weet als geen ander dat het geloof in Jezus geen succes oplevert in de wereld waarin we leven. Juist niet.

Was hij farizeeër gebleven, dan had hij een mooie carrière kunnen maken in de synagoge, alom gevierd als een bekwaam theoloog. Maar door zijn overgang naar het christelijk geloof heeft Paulus veel te lijden gehad van de mensen. Hij spreekt hier over tegenspoed: ellende, honger, armoede, vervolging, honger, gevaar, het zwaard.

Daarom, als juist hij zegt dat hij van niemand iets heeft te vrezen en dat God in Jezus alle dingen aan hem schenkt, dat hij ondanks alles niets tekort komt, dan geeft dat wel te denken, dan maakt dat wel indruk.

Paulus' woorden slaan dus op de toekomst na de dood. In de hemel: daar zijn de gelovigen rijk, daar ontbreekt het hun aan niets. Dat is een troostende gedachte, juist op een dag als vandaag.

Maar Paulus' woorden slaan niet alleen op de toekomst na de dood. Ook in het nu zal niemand en niets ons scheiden van de liefde van God. Het zijn dus niet alleen woorden voor de toekomst, maar ook voor vandaag.

Niets kan ons scheiden van Gods liefde. Die bemoediging, die zekerheid, dat vertrouwen hebben wij hard nodig. Het leven van kinderen van God gaat immers lang niet altijd voor de wind. Want:

“De mensen hebben zorgen. Het brood is duur, het lichaam zwaar. En wij verslijten aan elkaar. Wie kent de dag van morgen? De dood komt lang verwacht.”

Beeldend schetst Huub Oosterhuis in het lied dat we na de eerste lezing zongen, de donkere kanten van het leven: de bezorgdheid die het bestaan dikwijls tekent, honger, geldzorgen waar zo velen in deze wereld mee kampen, de kwetsbaarheid van ons lichaam, de keren dat wij elkaar als mensen kwetsen en beschadigen en – tenslotte – de dood die altijd in onze levens aanwezig is, soms ver weg en soms opeens schokkend dichtbij.

Het bewustzijn van de altijd naderende dood is dikwijls pijnlijk en tegelijk zijn wij als mensen begenadigd. Want juist door dit besef kunnen we van dag tot dag leven, bewust leven.

Een mens te zijn op aarde. Wat betekent dat?

Het belangrijkste antwoord op die vraag is het antwoord dat wij geven met ons eigen leven. Ieder van ons is een antwoord, een waardevol antwoord op de vraag naar de zin van het bestaan. Vandaag denken wij aan al die mensen die hun eigen antwoord gegeven hebben en die ons op die manier waardevolle bagage hebben gegeven voor ons bestaan. De herinnering aan hen is een schat vol wijsheid.

En ik hoop dat wij daar met dankbaarheid en liefde mee verder kunnen in het leven. Want het houdt vandaag niet op bij gedenken, bij terugkijken. Wij staan in het leven en worden daarin opgeroepen steeds ook de blik vooruit te werpen, om vanuit het verleden, en met de voeten stevig in het hier en nu, te werken aan een goede toekomst voor onszelf en voor elkaar.

Met onze pijn en ons verdriet, met het gemis, in de begrensdheid van dit bestaan, mogen wij leven als hoopvolle mensen, gedragen door God en door elkaar.

Dat het ook ons zal sterken en troosten dat aan het begin én aan het einde van ons leven God zijn vleugels van genade beschermend om ons heen legt en dat Hij een nieuwe hemel zal bouwen van liefde, om onze tranen heen.

Dat wij zo verder kunnen gaan, omringd door Gods liefde en licht.

Loosdrecht, Gereformeerde Kerk

ds. Hillegonda Ploeger